

VII.

Til Halsted Klosters Historie.

Ved H. F. Rørdam.

Blandt de Efterretninger fra Laaland, som er meddelte i Khist. Saml. 3. R. VI, findes et og andet til Halsteds Klosters og Sogns Historie, hvortil følgende kan slutte sig.

1.

Idzardus Gravius (o: Gravema) af Frisland, pavelig Cubicularius (ell. Camerling), Nuncius og Collector, giver Kong Hans Kvittering for en Del Pengesummer, som Kongen havde modtaget dels af afdøde (»salige«) Mester Jens Biltzman i Halsted Kloster dels af Biskop Jens Andersen i Odense, og som altsammen var Afladspenge, samlede i Pave Alexander VI's Tid i Danmark. Dateret Nyborg 12. April 1511¹⁾.

M. Jens Biltzmans Navn vides ellers ikke at have været knyttet til Halsted Kloster; men det kan jo formodes, at han, som det undertiden skete med Sæcular-Gejstlige, af religiøse Grunde paa sine ældre Aar har trukket sig tilbage til Klosterets Ro. Thi for øvrigt synes han at have haft sin Virkeplads i Roskilde, hvor han indtog en anset Stilling i Domkapitlet²⁾, efter at han var vendt tilbage fra sine Studier ved Universitetet i Greifswald, hvor han havde tilbragt 5—6 Aar (1492—1501) og, som det synes, havde indlagt sig megen Berømmelse, saa at han endog 1497 var valgt til Universitetets Rektor³⁾.

2.

Af en Række Optegnelser om Halsted Kirkes og Præstekalds Indkomster, der er forfattet i det 16de Aarhundrede, men fortsat i en senere Tid, og hvoraf Afskrift findes i Povl Rogers Samlinger om Laaland (Thottske Saml. 730, Fol., p. 493 ff.) kan uddrages følgende Notitser nærmest vedrørende Klosteret:

¹⁾ Plattydsk Orig. p. Perg. i Gjældsbreve og Kvitteringer i Rigsarkivet, og Afskrift i Diplomatariet smst.

²⁾ Danske Mag. 4. R. II, 330. Det her meddelte Brev fra Biskop Johan Jepsen Ravensberg er udstedt 1512, men angaar Forhold, der ligger længere tilbage, og staar derfor ikke i Modstrid med, at Jens Biltzman i ovenanførte Kvittering fra 1511 omtales som afdød.

³⁾ Kh. Sml. 4. R. VI, 369—72.

Klosterets Breve gemtes (c. 1572) i et beseglet Skrin.

•Kirkens Klæder, som brugtes i Abbedens Tider til Kirketjeneste, kommer ingen Tid ud at vejres og soles, men ligger indelukte udi Kirkens Skab og fordærves, fordi at den, som haver Klosteret i Befaling, haver dennem indskrevet i sit Inventario. Dersom de dog maatte sælges til andre Kirker, som dennem Behov havde, til denne forfaldne Kirkes Gavn, efterdi hun haver saa ringe Indkomst«.

Blandt frakommet Gods nævnes »en Gaard i Horslund By, som Anders Hafn iboede, skyldte til S. Erasmi Aller et Pund Byg«.

Til Halsted Kirke laa en Jord i Karleby Mark, der kaldtes S. Olufs Jord; Indtægten af den (1 Td. 2 Skp. Byg) anvendtes i det 17de Aarh. til Anskaffelse af Vin og Brød til Kirken.

Ved Præstekaldet fandtes følgende Brev: •Salig Kong Christians Dom under Dato mdxlij, at Almuen udi Halsted Sogn skal tiende til deres Sognepræst efter Ordinansen, som de gjøre udi de andre omliggende Sogne, af Korn og Kvæg, uanseendes at de det ikke tilforn udi Abbedernes Tid udgivet haver«.

Den sidste os bekendte gejstlige Forstander i Halsted Kloster var Hr. Jens Fugl¹⁾. Senere blev Klosteret en verdslig Forlening, idet Otto Ratlow til Lindaa²⁾ fik det overdraget 16. Marts 1538 med Forpligtelse til at gøre tilbørlig Tjeneste deraf og give Munkene deres tilbørlige Nødtørft til Føde og Klæder³⁾. Han havde Forleningen til 1549, da den blev overdraget til Peder Oxe.

¹⁾ Daugaard, Klostere, S. 316. Dansk Kancelliregstr. 1535—50, S. 249.

²⁾ Se Frederik I's Registranter, S. 27 (hvor han skrives Rotlof van Bynnou, hvilket sidste Navn vel er en Fejlskrift for Lynnou = dansk Lindaa ell. Lindau i Borne Sogn ved Slien) 32. 35. Danske Mag. III, 89. Om hans Overtagelse af Klosteret med den samme paahvilende Gæld, s. D. Kanc.-Reg. 1535—50, S. 62. Jvfr. Hist. Tidsskr. 4. R. VI, 315, Not. 2 og S. 324.

³⁾ Danske Mag. 4. IV, 249.